

בס"ד עלון מס' 761 7.8.2026 –

כד' מנחם אב תשפ"ו

זה השער לה' צדיקים

יבואו בו

פרשת ראה

כניסת שבת: 19:12

צאת שבת: 20:12

רבנו תם: 20:45

לקבלת העלון במייל:

sagifrenkel@gmail.com

לתגובות והערות:

שגיא 054-6868199

לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ירך מאחריך האביון (טו,ז)

מסופר: על גביר מירושלים, שמו מר אורנשטיין, ועל שמו נקראו "בתי אורנשטיין" שנמצאים במרכז ירושלים, גביר זה היה גר בקצה של שכונת מאה שערים סמוך לשער שכם, והיה מפזר כסף לצדקה בעין יפה, פעם אחת, בא אליו עני המחמתן את ביתו, ולרש אין כל, היו לו מכתבי המלצות מגאוני הדור, והוא פנה אליו בבקשה לתרומה, כדי שיעזור לכיסוי הוצאות החתונה, אותו עני תכנן שבטח העשיר יתן לו ביד רחבה, תרומה טובה שתעזור לו.

הגביר הפתיע אותו בשאלה: בכמה כסף מסתכמת כל עלות הוצאות החתונה? לאחר שהעני אמר לו את הסכום, שילם לו הגביר את הכל... וכשראה הגביר שהעני מתבייש ומרגיש אי נעימות, אמר לו: זה בתנאי שתזמין אותי לחתונה, אמר לו העני: בטח שאזמין אותך, אתה נתת את כל הסכום, כל החתונה הזאת מתקיימת בזכותך!!! ועם המזומנים שבידו, התחיל העני להתכונן לחתונה, ובתוך כל הטרדות הגיע יום החופה, והעני שכח להזמין את מר אורנשטיין... ששילם את כל החתונה, והתנה את נתינתו בכך שיזמין אותו.

וכשעמדו החתן והכלה תחת החופה, כמה רגעים לפני שהתחיל טקס החופה נזכר העני שלא הזמין את הגביר לחתונה, ותקף אותו צער גדול על כך ובפרט שעל דעת זה העשיר שילם, ואז אמר בקול לכל הקהל שהיות ומי ששילם את החתונה זה מר אורנשטיין, והוא הבטיח לו שיזמין אותו, ושכח, לכן הוא מבקש מכולם שיבואו איתו ללכת להזמין את הגביר לאולם, יצאו כולם להזמין את הגביר יחד עם התזמורת, בתופים ובמחולות. וכך יוצאת לה "תהלכות השמחה" לכיוון ביתו של מר אורנשטיין, וכמובן שאין מי שרואה ושומע אותם יוצאים ואינו יוצא, וכך התהלכה מתקדמת לביתו.

ובדיוק באותה שעה, אירע דבר נורא: בביתו של מר אורנשטיין, שודדים ערבים נכנסו לביתו ובאיומי אקדח דרשו שיגלו להם א יפה כל הכסף והתכשיטים, הם איימו עליו ועל אשתו שיהרגו אותם אם הם יסרבו לבקשתם, הם פתחו את הכספת ולקחו את כל מה שהיה בתוכה...

ודרשו ממנו עוד, וכיון שלא נענה להם, קשרו אותו ואת אשתו בחבלים, ואיימו עליהם שאם לא יתנו להם את התכשיטים הנוספים, הם יהרגו אותם. ותוך כדי כך, הגיעה כל ה"תהלכה" סמוך לביתו של הגביר, ואיך שהשודדים שמעו את כל הרעש מתקרב לבית, השאירו הכל וברחו...

ואז, כשדפקו ואף אחד לא פתח, הם שמעו את קולו של הגביר שאומר תיכנסו, נכנסו וראו אותם כפותים, כל הכסף על השולחן והכספת פתוחה... וכשהתירו אותם מהחבלים, סיפר להם איזה נס הקב"ה עשה לו שבדיוק הם הגיעו עכשיו בזמן הנכון, לימים, עמד ותרם את כל כספו לעניי ירושלים, ומכסף זה בנו את "בתי אורנשטיין" שעניי ירושלים נעזרו בהם למגורים. ונתקיים בו מה שאמר שלמה המלך במשלי (י,ב): "וְצִדְקָה תְּצִיל מִמָּוֶת". (מקשיבים לקולך ראה תשפה)

ישנה רשת של חנות ספרים עם סניפים בבני ברק ובירושלים ובעוד שהחנות שלהם בבני ברק היתה מכניסה רווחים, החנות בירושלים שהיתה ממוקמת במקום לא מרכזי לא גרפה רווחים, ואמנם, לא היו שם הפסדים, אבל אין עניין לעבוד ולהשקיע אנרגיות כשאין רווחים טובים, (זבון וזבין תגרא איקרי, פירוש: אדם לא עובד רק כדי שיקראו לו מוכר, אלא הוא עובד כדי להרוויח).

פנו לרב שטיינמן זצ"ל והתייעצו איתו האם לסגור את החנות בירושלים, והשיקול היה מכיון שהם מחזיקים שם שלוש נשות אברכים שעובדות בחנות, ומפרנסות את ביתם, ועל ידי כך מתאפשר לבעלים שלהן לשבת וללמוד תורה, וכיון שהם מחזיקים או תן, הם שואלים האם לסגור את החנות בירושלים או שיעבירו אותה למקום אחר יותר מרכזי???

שאל אותם הרב שטיינמן: אתם מחזיקים או תן? אמרו לו: כן, הן עובדות אצלנו בחנות, ולא הבינו למה הרב שואל אותם, אמר להם הרב שטיינמן: מי אמר שאתם מחזיקים או תן? אולי הלימוד תורה של הבעלים שלהן מחזיק אתכם? "בזכות כך שאתם בירושלים, ו מחזיקים את נשות האברכים, בזכו תן יש לכם בחנות בבני ברק רווחים נאים".

הרב אריה שכטר זצ"ל תמיד היה נותן ותומך בבנים שלו, יום אחד אמר הבן לאביו: מספיק אבא, אנחנו לא רוצים להמשיך לקחת ממך, לא נעים לנו, אמר להם הרב שכטר: מי אמר שאני מחזיק אתכם? אולי אתם אלו שמחזיקים אותי? בזכות שאני נותן לכם, הקב"ה שומר עלי.

על מי שמחזיק בתורה נאמר: "עץ חיים היא למחזיקים בה" ולא נאמר "למחזיקים אותה", אם נראה אדם הולך ותופש חתיכת קרש בידו, נכון יהיה לומר שהוא מחזיק את הקרש ולא מחזיק בקרש, אבל אם נראה אדם שכמעט טובע בים ורואה חתיכת קרש ותופס בה, אז כבר לא נאמר שהוא מחזיק את הקרש, אלא הוא מחזיק בקרש, דהיינו, שהקרש תופס אותו ומונע ממנו לטבוע. אדם שנותן לצדקה, לתורה, אז שלא יחשוב לרגע שהוא מחזיק את התורה, אלא הוא מחזיק בתורה, דהיינו, שהתורה היא זו שמחזיקה אותו, בזכותתמיכתו בתורה, ונתינת הצדקה שלו, אז יש לו שפע והקב"ה שומר עליו מכל פגע רע, שומר עליו שלא יטבע ושלא יעלם... ('מקשיבים לקולך' ראה תשפה)

לשומר את כל מצותיו (יג, יט)

סיפרה איזה משפחה אחת: היינו בירושלים, רצינו לקנות דירה, לא כל כך הסתדר, המשכנתאות לא הסכימו לאשר לנו כזו משכנתא. ואנחנו בסוף, מפה לשמה, הגיע ראש השנה. אמרתי: ראש השנה לא מתאים, כיפור לא מתאים. הגיע סוכות - ובשמחת תורה פרצה מלחמה, בכלל לא היה חשק לעשות כלום. עברה איזו תקופה של איזה חודש אולי, ואני אומר לאשתי: תשמעי, הכול סגור. אם הכול סגור - הדבר היחיד שפותח את השערים זה חסד. כמו שאמר הרב אורבך לאותה אישה: אלוקים לא חייב לך כלום. אבל אם תעשי חסד, כמו שאת עושה דברים שאת לא חייבת - גם אלוקים יעשה דברים שהוא לא חייב. בוא גם אנחנו נעשה חסד. איזה חסד נעשה? נלך פה, יש פה בית מלון עם מלא מפונים, נשאל אותם אם צריכים איזו עזרה. זהו, זה מה שנעשה. בקיצור, תפסו איזו משפחה, משפחה גדולה: אתם צריכים עזרה? כן, אנחנו צריכים כביסה, לכבס בגדים. כי שלחנו למכבסה, הבגדים נאבדו לנו, ואנחנו צריכים לכבס. הם לקחו את הבגדים, הביאו שקיות, אשפתונים של בגדים. כיבסנו להם - והמכונה שלנו קטנה - כיבסנו, אין לנו גם מייבש, תלינו, סידרנו את הכול. וברוך השם, עברה תקופה והזמנתי אותם לשבת אלינו הביתה. והבעל הזה אומר לי: אתה יודע, אני כל כך נהנה. יש לי כזה בית גדול בדרום, לא נהנה ממנו. פה, בבית הקטן הזה - וואי, איך אני נהנה פה. הזמנתי אותו עוד שבת, אומר לי: תשמע, כל כך כיף להיות פה. אבל למה אתה חי בדירה קטנה? אמרתי לו: אתה יודע, אני רוצה לקנות דירה, אבל אין שום משכנתאות, לא מאשרים לי. אומר לי: מה אתה מדבר? אני אחד הפקידים הבכירים בבנק הפועלים, של משכנתאות! אומר לי הבן אדם: תביא את הפרטים, בעזרת השם יסתדר. אחרי חודש חתמתי חוזה עם בעל הדירה, קנינו את הדירה. בן אדם עושה חסד. עכשיו בבין הזמנים - תעשה חסד. מה אפשר לזכות בחסד אחד שאתה עושה! כל מעשה שאתה עושה, כל פעולה קטנה - יקרה מאוד מאוד בעיני השם. והשם יעזורנו על דבר כבוד שמו, אמן ואמן.

('דרשתי קרבתך' גיליון 153)

נָתַן תָּתֵן לוֹ וְלֹא יָרַע לִבָּבָהּ בְּתַתָּהּ לוֹ כִּי בְגִלָּל הַדָּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂה וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ (טו,י)

ברצוני לספר סיפור מדהים: היה זה באחת התקופות בהן דרום הארץ היה תחת מתקפות טילים. לאברך אחד, אב לשבעה ילדים, לא היה ממו"ד בביתו, כך שהמשך המגורים בבית הפך לבלתי נסבל. הוא ביקש מגיסו, שגר מחוץ לטוח הטילים, לבוא להתארח אצלו בביתו. גיסו נאות בשמחה, למרות שמצבו הכלכלי היה דחוק ובקושי רב הצליח בעצמו לגמור את החודש, קל וחומר עתה, כשהצטרפה משפחה שלמה עם שבעה ילדים...

עובר יום ועוד יום, אשתו מכינה ארוחת בקר כפולה, ארוחת צהרים כפולה, ארוחת ערב כפולה, וכשיש אורחים לא מסתפקים במאכלים הפשוטים ביותר, מוסיפים משהו מעבר לסטנדרט הפשוט... למרות הקושי שבדבר, היה חוזר ואומר לאשתו את אותו המשפט: "כשצריכים לארח – קדם כל מארחים, אחר כך חושבים איך להסתדר". ולגיסו אמר: "אתם תחזרו הביתה רק כשהמלחמה תסתיים!"

הגיס המארח לקח הלוואה מגמ"ח כדי שיוכל לארח אותם בעין יפה, והללו שהו בביתו במשך שלושה שבועות עד שהיה ניתן לשוב לביתם לשלום. אם לא די בהוצאות החודשיות הקבועות ששילם מידי חודש בחודשו – התווסף לו מעתה תשלום נוסף לגמ"ח...

כעבור תקופה לא ארוכה, שוד ושבר! פיצוץ רציני בצנרת המטבח בביתו. האינסטלטור הסביר שחייבים לשבר חרסינות, לעקר בלטות ולהחליף את כל הצנרת. עלות התיקון: אלפי שקלים! אבל – אין בררה! אי אפשר להישאר עם הצפה בבית... אני רואה ושומע אתכם מתפלאים: זו תורה וזו שכרה? אברך שאירח משפחה שלמה במסירות נפש במשך שלושה שבועות תמימים – מגיע לו שיפול עליו תיק כזה? אנחנו יודעים שמי שמארח אורחים בביתו – זוכה שביתו יתברך, ולא, חלילה, להפך...

מה נאמר ומה נדבר? האינסטלטור הגיע עם "ציוד כבד", והחל להרים את הבלטות עם קונגו רב עצמה. לפתע, אלומת אור בוקעת מלמטה... ככל שהעמיק לחפור – התגבר האור... לרגע היה נדמה כי כל המטבח הזה יושב על "בולען", שה' ישמר ויציל...

ומה התברר למעשה? הקבלן הכין תשתית לבנית חניון תת קרקעי. בסופו של דבר הוא לא קבל את האישורים הנדרשים, ובנה את הבניין על יסודות החניון. האברך היה גר בקומה ראשונה והנה הוא מגלה שהוא יכול לרדת מהדירה שלו לחניון ענק. הוא הביא קבלן מומחה שהצליח לעשות כניסה נוחה לחניון דרך החור שנפער בדירה שלו, וגם לפתוח שם חלונות שפנו אל מחוץ לבניין, ובנה שם דירת שלושה חדרים להשכרה! דא עקא, השכנים בבניין לא שתקו. הם באו אליו בטענה: "החניון לא שלך! אין לך רשות להשתלט עליו! הוא שייך לכלל הדיירים בבניין!"

הם הלכו לדין תורה והרב פסק שהחניון שייך לקבלן! לקבלן, מצדו, לא היה מה לעשות עם החניון הזה, והוא נאות בשמחה לתת אותו לאברך הזה במתנה גמורה. מאותו יום ואילך, לאברך הזה ברוך ה' לא היו יותר בעיות בפרנסה. גם לא היה קשה לו לגמור את החודש, ושלא לדבר על כך שהוא לא היה צריך לגלגל כסף בגמ"ח. הברכה באה אל ביתו. בית שאירח אורחים במסירות נפש, בלב פתוח, בעין טובה וביד נדיבה – יזכה לברכה! **"כִּי בְגִלָּל הַדָּבָר הַזֶּה יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂה וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ"**. (רבי גואל אלקריף שליט"א –נאה דורש)

וְצִרְתָּ הַכֶּסֶף, בִּידָךְ (יד,כה)

רבי מאיר מפרמישלאן דרש פסוק זה, את הכסף צריך לצרור ולהחזיקו בידך, ברשותך, שתשלוט על כספך ועל הונך, ולא שהכסף יצרור ויכבול אותך וישלוט עליך. סיפר הסטייפלר על רבי אליעזר גורדון, שנכנס אליו פעם עני אחד לבקש כסף להוצאותיו. אמר לו ר' אליעזר, אמור דבר תורה ואתן לך. פתח הלה ואמר, הגמ' בנדרים (ז): 'אומרת "עני חשוב כמת"', והלא הלכה בידינו "מצוה לקיים דברי המת". כששמע זאת ראש ישיבת טעלו, ענה: "מצוה לקיים דברי המת" נאמרה רק אם המת מורה מה לעשות עם הכסף שלו, אך אין מצוה זו קיימת כשהוא אומר מה לעשות בממון של אחרים. רבי חיים קניבסקי סיפר, כי שמע גירסה אחרת לתשובתו של ראש ישיבת טעלו, מצוה לקיים דברי המת" דווקא כאשר הוא מצווה בחייו, ולא כשהוא מצווה כאשר כבר מת... ('מדשן ביתך')

סיפר הרב יהודה דרעי זצ"ל, רבה של באר שבע. הוא אמר: שמעתי את זה מאנשי הקהילה שהיו בסנהדריה המורחבת, שהיו שמה צרות גדולות מאוד: אנשים חלו שמה, צעירים נפטרו, צעירות, מחלות, היה שמה מלא בעיות. עשו כנס גדול, כל הקהילה, וכמה שהתחזקו – לא עזר. בסוף ראו שלא עוזר והמצב חמור מאוד, החליטו לנסוע ראשי הקהילה לרב שך. הגיעו לרב שך וסיפרו לו את כל מה שיש. אמר להם הרב שך: תקבלו על עצמכם לברך ברכת המזון מתוך הסידור. תעשו כנס לגברים, כנס לנשים, כנס לילדים, ושמה תפרסמו: ברכת המזון מתוך הסידור. ובאמת התחילו ככה לעשות – ונגמרו כל הצרות. אולי אחרי שנתיים, שהכול עבד כמו שצריך ולא היו שום צרות, נסעה הקהילה לרב שך: "אנחנו לא מבינים. תגיד, זו כל הבעיה שלנו? רק ברכת המזון מתוך הסידור, זה כל הסיפור? איך דבר כזה יכול לפעול כאלו ישועות?".

אני אספר לכם, אמר להם הרב שך. יש גמרא במסכת ברכות. הגמרא אומרת שבאו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא ואמרו לו: כתוב "ישא ה' פניו אליך", ואתה מצד שני אומרת "אשר לא ישא פנים" – אז איך אתה נושא פנים לישראל? אמר להם הקדוש ברוך הוא: אני אומרת בתורה "ואכלת ושבעת וברכת" – רק אחרי שתשבע, והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה.

ראיתם ממה אלוקים מתפעל? רק מברכת המזון! למה אלוקים לא אמר למלאכי השרת: אתם יכולים לקנות סט ארבעת המינים, כל הסט עשרים וחמישה שקלים, ואנשים קונים אתרוג במאה שקלים, רק את האתרוג. אלוקים לא אמר את זה, שיש אנשים מחמירים במצות, מה זה -הידור שבהידור, משקיעים המון כספים. ואלוים בכלל לא הזכיר את זה, לא מזה התלהב. ממה אלוים התלהב? מברכת המזון. סימן שברכת המזון – "ישא ה' פניו אליך". בברכת המזון יש פרוטקציה. אם אתה מהדר בברכת המזון – יש פרוטקציה.

סיפר הרב צבי נקר: יש משפחה אחת, סיפרו לי שהם קיבלו על עצמם בראש השנה לברך ברכת המזון מתוך הסידור. שנה שעברה הם נסעו מבני ברק לצפת. האמא אומרת: אני כבר ידעתי – ילדים, גם אם יאכלו עשר כיכרות של לחם לפני האוטובוס, איך שהם עולים לאוטובוס הם רעבים. זה ילדים. אז אני כבר דאגתי מראש, הכנתי מלא כריכים של אוכל. איך שעלו לאוטובוס: "אמא, רעבים!". אני כבר מוכנה, נתתי להם שיאכלו. אבל אנחנו יודעים רק לאכול? אחרי שגמרו – ברכת המזון מתוך הסידור.

איזה סידור? יש סידור, אבל בבגאז' של האוטובוס. נו, מה עושים עם זה עכשיו? עברו באוטובוס ושאלו את האנשים שם, ואין סידור לאף אחד. "נו, מה עושים?" אבא אומר: בואו נחכה רבע שעה, אולי יהיה איזה נס. באחד הסיבובים הנהג עשה סיבוב חד מאוד, יש מדפים מעל המושבים עפה משם איזו שקית אחד מהם הרים את השקית ושאל: של מי השקית הזאת? אף אחד לא יודע. פתחתי את השקית, אני רואה סידור, ויש שמה שם של איזו בת עם מספר טלפון.

התקשרתי אליה, ואני שואל: אם אני יכול להשתמש בסידור הזה? היא אומרת: מה, אל תשאל! אני את הסידור הזה שכחתי אותו לפני חודש באוטובוס. נסעתי לצפת ושכחתי אותו, ונשכח ממני. הם שאלו אם אפשר להשתמש בסידור לברך בו, והיא כמוהו הסכימה. אז הוא אומר: אנחנו קיבלנו על עצמנו לברך ברכת המזון מתוך הסידור, ואלוים דאג לנו חודש לפני כן שהיא תשים שם סידור, כדי שאנחנו נזכה לעמוד בקבלה שלנו. פלא פלאים! ('דרשתי קרבתך' גיליון 153)

